

agrupació excursionista atalaia

FEDERADOS A:

federación catalana de montañismo
federación catalana de excursionismo
comité de exploraciones subterráneas de cataluña
asociación española de caminantes y caravana

A.E. TALAIA

BIBLIOTECA
ARXIU

CARRER ANSELM CLAVE, 3 - TELEFON 8931257 - VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS

octubre ~~novembre~~ del 1970

I Cicle d'Excursions per a Infants

L'A. E. Talaia, seguint els seus afanys de renovació i proselitisme, ha organitzat el I Cicle d'Excursions per a Infants, el qual serà iniciat el proper 18 d'octubre amb la primera sortida. Les excursions, de recorregut limitat, seran dedicades als nens i nenes de 7 a 12 anys, i en el seu curs seran fetes explicacions i comentaris dels llocs que es vagin visitant.

La primera excursió serà a Olèrdola, visitant-se els habitatges troglodites de La Vall, el recinte olèrdolà i el Pla dels

Infants. El fet que el Cicle sigui dedicat als infants no exclou l'assistència de familiars i acompanyants que vulguin prendre part en aquestes excursions culturals i formatives.

Per a inscripcions i informació: al nostre Local Social. Recomanem l'assistència, els divendres a les 8'30 del vespre, de la mainada participant en el Cicle, on se'ls instruirà sobre l'equip i comportament de l'excursionista. Hi queden invitats tots els infants de Vilanova sense excepció.

PROPERES EXCURSIONS DE MES INTERES

DIA 18 D'OCTUBRE

I Cicle d'Excursions per a Infants.
Primera sortida a Olèrdola.

DIA 25 D'OCTUBRE

Participació a la XXV Marxa d'Orientació per Muntanya.
Comarca d'Anoia.

DIA 8 DE NOVEMBRE

Participació al I Campament de la Delegació de Sant Pere de Ribes.
Casernu de Liona - Olivella.

DIA 22 DE NOVEMBRE

Participació a la Marxa per Atziments - XXIV Trofeu «E. Ribes i Virgili».

El Castell de Secabecs

Torrelles de Foix és un dels municipis de l'Alt Penedès que junt amb els de Castellví, Pontons, Font-rubí i Mediona —tots ells a l'extrem septentrional de la comarca— formen el conglomerat més atraient des del punt de vista de l'excursionista. A més de la població de Torrelles, on hi radica l'Ajuntament, el terme municipal compta amb els agregats i nuclis següents: Albereda, Cal Via, El Cosconar, Foix, Les Llobardes, Mas Guineu, Montsarra, La Pineda, Les Planes i Les Torres.

El terme és atravesat per dos notables cursos d'aigua; el riu Foix i la riera de Pontons. Dalt la carena que divideix les dues conques hidrològiques hi ha les romanalles del castell, església i poblat deshabitat de Foix, des d'on pot atalair-se un extens i dilatat panorama del Penedès muntanyós.

Paralleles als cursos d'aigua dues carreteres hi serpentejen, l'una cap a Pontons, Valldosera i Santes Creus, i l'altre cap a La Llacuna. Si seguim aquesta darrera ens portarà fins al caseriu de Les Llobardes. Aquest és un conjunt de masies escampades, moltes d'elles deshabitades, properes a la carretera. Quan ens apropem a aquest nucli, ens sobta la visió d'un edifici desballestat situat al cantell d'un penyal roquer. Si preguntem a algú dels pocs habitants que encara conreen aquelles terres, ens constatarà que aquelles ruïnes corresponen a la masia de Ca l'Isaac.

A la guia excursionista «Les valls del Gaià, del Foix i de Miralles» de J. Iglésies i J. Santasusagna, llegim a la pàgina 338: «...dalt la carena, hi ha les ruïnes de Ca l'Isaac, que semblen les romanalles d'un castell, vetllant el curs del riu». Si ens atancem

a les velles pedres podrem comprobar que efectivament son les despulls d'un castell, del qual ja quasi ningú recorda que hagués portat l'insòlit nom de Secabecs.

L'absència absoluta d'esments documentals en els cartorals monàtics i altres reculls d'antigues escriptures consultades, i l'examen d'algun detall arquitectònic dels murs esgavellats, ens inclina a suposar que aquest castell fou de construcció tardana. L'únic document que hem vist referent a ell —encara que suposem poden haver-n'hi més— és l'esment consignat al cens de Pere III, de l'any 1359. En dit fogatge hi llegim: «Fochs desgleya e de cavallers... Castell de Secabechs: de cavaller... 1 foch». No s'especifica a quin cavaller corresponia.

Al costat del castell hi havia una capella dedicada a Sant Andreu, segons consta a l'Arxiu de la Catedral de Barcelona. Ajudats pels informes d'un camperol d'aquell llogaret ens ha estat fàcil localitzar el seu emplaçament. En queden quatre pilastres laterals amb arrancament d'arcades. Les parets es veuen de construcció posterior, possiblement de quan el conjunt s'havia convertit en masia.

En algú mapa antic, com un de publicat a l'any 1726 pel comte de Darnius, hi veiem figurar el topònim «Sacabechs», encara que mal situat per quedar massa lluny de «la Llobarda». L'etimologia del mot «secabecs» queda una mica confusa. Si interpretem «seca» com a sinònim de àrid o eixut, i «bec» com a punta, extrem o cantó, sembla que voldria dir «extrems àrids» o «punts estèrils», cosa que no podem pas assegurar.

En quant al nom de Les Llobardes creiem que és un antropònim que

prové de «Longobard», nom del poble germànic de la Itàlia septentrional. En el «Llibre Blanc» de Santes Creus hi ha un document datat el 1067 en el qual s'esmenta l'«alodio d'Esteve Lombard» i el «mansum de Lambart», així com la «Torre de Les» (Torrelles). Actualment en aquell caseriu hi subsisteixen dues masies anomenades respectivament La Llombarda Vella —prop de la carretera de La Llacuna— i La Llombarda Nova, a les envistes del caseriu del Coll de la Barraca. Aquesta darrera masia, malgrat el qualificatiu de «nova», conserva una notable façana de pedra picada amb portalada d'arc rodó que delaten un sistema de construcció no massa modern.

En un curiós llibre editat el 1831 amb el títol de «Cataluña en la mano», l'autor, J. B. Golobardas «Teniente Visitador de Montes», hi consignà la relació dels pobles i poblats de Catalunya en aquella època, amb l'especificació del Senyor al qual pertanyien. La «Quadra Lombarda», junt amb Torrelles i Foix, era del Baró de Rocafort.

Examinant les restes del castell de Secabecs, sembla apreciar-se que ja fa molts anys, possiblement alguns

centenars, l'edifici quedà abandonat i en estat ruïnós. Son notables alguns robustos murs de pedra picada, un parell de contraforts també molt ben obrats i una portalada d'arc de mig punt. Alguna petita finestreta i diverses espitlleres delaten el caràcter defensiu de l'edifici. Altres murs més recents indiquen una segona etapa de vida en aquell lloc, de quan el castell fou transformat en vivenda rural i les dependències anexas, com a capella, en corrals d'aviram i estables. Possiblement els adobs no deurién ser prou consistents per a resistir les esquerdes que ferien els antics murs, i la masia de Ca l'Isaac també se'n anà en orri.

Com hem dit al principi, el castell de Secabecs és avui pràcticament ignorat. L'estrany topònim a anat a raure a una gran masia propera, Can Soler de Secabecs, tancada en l'actualitat. Aquesta finca queda prop de les ribes del Foix, paratge on hi ha algunes petites coves en les quals els arqueòlegs vilafranquins han fet troballes de sílex. A la riba oposada es veu un altre edifici notable, el Mas de Pontons, anomenat en altre temps Quadra de Boixadors.

V. C. V. - J. V. B

Sección de Montaña Y Escalada

Se convoca a todos los socios de esta Sección a la Asamblea que tendrá efecto, Dios mediante, el día 22 de Octubre próximo, a las 21 horas para tratar de los siguientes temas:

Lectura Acta Anterior
Asunto Material Espeleología

Ruegos y Preguntas

Debido al enorme interés que para los socios de esta Sección estos temas representan, se ruega la máxima asistencia.

La Junta Directiva

Vilanova i la Geltrú

Des d'aquestes mateixes pàgines ha estat iniciat i plantejat per primera vegada, des de fa una colla d'anys, aquest problema. Avui hi tornem. Ja és hora que algú es prengui seriosament el fet de la reconeixença oficial del nostre nom de pila. Fa poc, des del setmanari «Villanueva y Geltrú» també es propugnat el nom que ens pertoca.

Hi estem plenament d'acord que et canvin el nom, segons circumstàncies, és quelcom desagradable. I desorientador.

Desorientador, per a una infància que ens està creixent i per una adolescència que està entrant a la vida, que no sap res de la intimitat de l'ésser de la vila que li ha fet de bressol. En desconeix noms, fets, homes benemèrits. Hi viu com un passavolant, com un viatjant de comerç que posa a una pensió.

Desorientador, per a aquells que són de fresc entre nosaltres i que, amb les presses per guanyar-se la vida i muntar-la en coses vitals urgents, no tenen mitjans de cultura ni temps per saber el terreny físic i espiritual que trepitgen. Ells saben que viuen en una terra que han sentit dir que, per alguns factors d'història, o ho han comprovat per vivència, per rebrots escadussers que han besllumat, no és com la d'ells. Però una vegada ací, no hi ha manera que ho puguin palpar.

Tot el que veuen ho contradiu. Els passa com als turistes estrangers que vénen a Espanya, que els dona la sensació que continuen vivint a llurs països, perquè una manca de dignitat fa que no puguin paladejar Espanya tal com és, essent tota ella, lingüísticament, una colònia saxona.

Tal com diu Francisco Candel, en «Els altres catalans», el més interessant per als que vénen a conviure amb nosaltres, és trobar una Catalun-

ya feta, a la qual vénen a sumar esforços, però no que l'hagin de fer, perquè llavors no els hauria valgut gaire la pena de deixar el país que abans ja els havia girat l'esquena.

En un cas semblant al nostre es troba la ciutat veïna de Vilafranca del Penedès. A Vilafranca tothom usa, des de sempre, aquest nom. Verbalment és així. Escriuen «Vilafranca del Panadés». Oficialment encara és «Vilafranca». Hem sentit més d'un català, d'aquests perduts dintre la mola immensa de la Barcelona despersonalitzada i despersonalitzadora, que et surten amb un «Vilafranca».

Ara han demanat el canvi de «Vilafranca» per «Vila», que tothom ja empra, i la Reial Acadèmia de la Història, de Barcelona, els ha tornat la sollicitud, donant-los, a la vegada, una bona lliçó de «modos». Els han dit, amb gran encert, que si desitgen vestir-se amb el nom que els correspon no ha d'ésser a mitges. Això d'una sabata i una espadenya no és cosa bona en persones que estiguin en llurs cabals. Des de fora els han hagut de dir que ells són «Vilafranca del Penedès» i no «del Panadés».

A Vilanova ens passa per l'estil. El nom, però, és més desfigurat. El nostre problema és en el primer mot; el vilafraquí, en el segon.

* * *

No hi ha cap població a Catalunya que porti la denominació de «Vila» que sigui mai denominada, ni per atzar, ni oficialment, amb altre nom. Es cometen errors garrafals amb noms d'altres poblacions, però amb aquests mai. Treiem el nas a un recull de noms de poblacions catalanes que porten la denominació de «Vila» o de «Vilanova». Val la pena.

VILES:

Vilavella, Vilabella, Vilardida, Vilamajor, Vilamitjana, Vilagrassa, Vi-

laseca, Vilatorta, Vilallonga, Vilarrodona, Vilaplana, Vilavert, Vilasana, Vilamala, Vilajoiosa.

Vilacolom, Viladecans, Viladecavalls, Vilademuls, Viladasens, Vilalleons, Viladellops.

Vilaengràcia, Vilacarles, Vilabertran, Viladona, Vilacireres, Viladecols, Vilalba.

Vilablareix, Vilac, Vilada, Vilasa, Vilademat, Viladomiu, Viladrau, Vilafant, Vilafruns, Vilahur, Vilajuiga, Vilamaniscle, Vilamella, Vilanna, Vilopriu, Vilardell, Vilaritg, Vilassar, Vilatenim, Vilella, Vilet, Vilec, Vilosell, Viloví, Viladonja, Vilaller, Vilalloquent, Vilamacòlum, Vilamós, Vilanant.

VILANOVES:

del Camí, de la Roca, de Sau, d'Escornalbou, de Prades, de l'Aguda, d'Alpicat, de les Avellanes, de la Barca, de Bellpuig, de Meià, de Segrià, de la Muga, de la Sal, de Castelló, de Viver, d'Alcolea.

* * *

Quantes poblacions d'aquestes hi ha que no siguin conegudes amb el mateix nom de «Vila» y de «Vilanova»? I que, així mateix, siguin designats oficialment? Per què «Vilanova i la Geltrú» ha d'ésser una excepció? Heu sentit mai que algú digués: «Voy a Villanuevecita», referint-se al barri tocant Solers, a mig camí entre «Villanueva» i Sitges?

* * *

A Vilanova, encara que sigui «nova», no li falten documents que acreditin el seu nom. El Rei Jaume I el 1274 atorga la «Carta de Poble» mitjançant la qual dona existència legal a la «vila nova» naixent. Durant els segles venidors no manquen documents de tota mena, sortits dels reis posteriors i dels propis feudals de La Geltrú, i després, de la pròpia Corporació municipal. Sempre és «Vilanova». Després se li afegí «La Geltrú» per l'anexió que tingué lloc com

a conseqüència dels plets que sorgiren amb Cubelles.

* * *

L'única distinció que s'ha de fer és quan el nom de La Geltrú va sol, com a denominació de barri, com quan diem «Les Roquetes» (no siguem tan enzes d'escriure «Las Roquetas», com fan alguns amb Urbanitzacions recents, que les titulen «Las teulas», etc.), que s'ha d'escriure amb inicial majúscula, com quan diem El Vendrell, La Granada, Els Monjos (malgrat que ara, que, pel mateix motiu que els qui s'ocupen d'aquestes coses, no entenen-hi ni pipa, hom veu escrit Vendrell, Monjos, etc.), mentre que quan diem «Vilanova i la Geltrú», el «la» ha d'ésser escrit en minúscula pel simple i elemental motiu que és una sola entitat i no com abans de la fusió que vivien separats de nom i de fets.

Que no argumentin res en contra els qui propugnin altre nom perquè Guialtrum (o els diversos noms similars que es perden en l'antigor) no portava article al davant, essent llatí, llengua que no l'accepta.

Un altra dia podem continuar, Déu volent.

XAVIER GARCIA

SECCION DE ESPELEOLOGIA (G. E. T.)

Se convoca a todos los socios de la Sección de Espeleología a la Asamblea que tendrá efecto, Dios median- te, el día 22 de Octubre próximo a las 21 horas, para tratar de los siguientes temas:

Acta de la Reunión Anterior
Estado de cuentas
Aumento de cuotas
Reglamento de material
Ruegos y Preguntas

Debido al enorme interés que para todos los asociados estos temas representan, se ruega la máxima asistencia.

La Junta Directiva

Noticiari

DIPOSITS CLANDESTINS D'ESCOMBRARIES

Fa poc denunciarem la presència de dipòsits municipals d'escombraries en llocs poc adients. Avui referim a uns amuntegaments més reduïts que proliferen de manera alarmant a les vores de moltes carreteres. La majoria d'aquestes deixalles procedeixen d'aquelles urbanitzacions o petites finques particulars on no s'ha establert cap sistema d'eliminació de desperdici. Al finalitzar l'estada «fi-setmanal», els estadants dels xalets carreguen les escombraries dalt «l'utilitari», i en el lloc on els sembla, abandonen el paquet amb traïdoria i nocturnitat.

Periòdicament llegim als diaris els acords presos per la Comissió Provincial d'Urbanisme respecte als projectes d'urbanització que els son presentats. El més d'agost hem vist aprovar, entre altres, el pla parcial corresponent a la finca Mas d'en Pedro, de Cubelles. Ens tranquil·litzaria molt si ens diguessin que la Comissió també posa interès en que siguin resolts els problemes d'higiene. Creiem que també formen part del planejament urbanístic.

POBLE DESAPAREGUT DEL MAPA

Recentment molts vilanovins han adquirit a preu reduït un mapa de carreteres editat per una marca italiana de neumàtics de nom molt familiar a Vilanova. La notícia en sí no tindria cap importància. Altres marques franceses ja fa anys que inicien aquesta experiència cartogràfica peninsular. El fet xocant és que en l'edició que comentem hi veiem suprimit el poble d'Olivella i la carretera que hi condueix. I diuen que està posat al dia!

REFORMES AL PARC MUNICIPAL

L'Ajuntament vilanoví ha decidit reformar i embellir el Parc Municipal, cosa que tanmateix feia una mica de falta. Creiem que en aquestes obres de reverdiment seria molt oportú tornar al seu lloc l'estatua del «Geni» que hi havia al cim de la cascada.

Oficialment no ens hem assabentat de per que la van treure del seu lloc. En el seu dia es rumorejà que seria col·locada en una placeta de la població, i que de moment quedava dipositada als baixos de la Presó Municipal.

Darrerament s'ha parlat de dedicar un monument a Anselm Clavé, situant-lo precisament en el punt on es deia seria posada l'estatua del «Geni», cosa que fa pensar que el primitiu projecte ja està oblidat. Hora seria, doncs, de que igualment com els contes orientals, fos alliberat el «Geni» de les dependències de la Presó, si és que encara continua en aquell lloc.

ALTES D'ABRIL A JUNY

- 1.212 Pere Ibañez Tort
- 1.213 Manuel Sendra Canela
- 1.214 Joaquim Servent Rovirosa
- 1.215 Romà Sánchez Morata
- 1.216 Antoni Xambó Garcia
- 1.217 Raflesie Colominas Hidalgo
- 1.218 Florenci Benítez Pagés
- 1.219 Jaume Antoni Vilamajó Vidal
- 1.220 Josep Piqué Camps
- 1.221 Francesc Prats Pérez
- 1.222 Josep M.ª Pujol Huguet
- 1.223 Creu Velasco Sánchez
- 1.224 Eugeni Amo Balsas
- 1.225 Jordi Rafols Ferrer
- 1.226 Anna M.ª Llambrich Garcia
- 1.227 Carles Pujades Urpí
- 1.228 Pere Amela Sabaté
- 1.229 Josep Domingo Marlés
- 1.230 Salvador Baig Torras
- 1.231 Javier Butí Vicente

OPUSCLE

«A les pàgines literàries de «La Vanguardia» fou publicat recentment un elogiós comentari de l'opuscle «El pintor vilanoví, Rafael Sala», obra del nostre consoci Francesc X. Puig i Rovira, i que edità el Centre d'Estudis local amb motiu de la conferència que el seu President pronuncià el passat any per aquestes dates al saló d'actes de la Biblioteca Víctor Balaguer. Felicitem el nostre associat pel seu excellent treball biogràfic i per la bona acollida dispensada per la crítica literària del periòdic barceloní.

PROJECTES DE PORTS AL BAIX PENEDES

En iniciar-se l'estiu ens assabentem que l'Ajuntament de Calafell havia aprovat la construcció d'un port esportiu. Essent ara closa la temporada canicular ens informen que a Comaruga també projecten construir-ne un altre. Potser se'n fa un gra massa promocionant ports a cada quilòmetre de platja, però tot sigui de cara al turisme. I mentrestant, si els abnegats pescadors d'aquell litoral en tenen necessitat, ja ho saben, cap a Tarragona o al nostre port vilanoví.

LLIBRES DE TEMA COMARCAL

La col·lecció «Episodis de la Història», que edita R. Dalmau, ha publi-

cat darrerament el llibret «Mir Geribert, Príncep d'Olèrdola», obra del sitgetà Ramon Planes, el qual fa una acertada i ben documentada exposició d'aquell personatge semillegendari que senyorejà pel Penedès en el segle XI, negant-se a retre obediència al compte de Barcelona, establint un petit estat independent. Recomanem la lectura d'aquesta obra a aquells que s'interessen pel passat de les comarques penedesenques.

En la mateixa col·lecció serà publicat en data propera un treball sobre Vilanova en el temps de l'ocupació napoleònica, l'autor del qual és el jove vilanoví Oriol Pi de Cabanyes.

NECROLOGICA

Expressem el nostre sentit condol al soci Salvador Malràs per la defunció del seu pare, sentiment que fem extensiu a tota la família del finat.

INCENDIS

Al mateix temps que cremaven els boscos de la Serra del Boix, entre El Perelló i Tivenys, fou declarat un pavorós incendi en el terme de Santa Perpètua de Gaià, lloc que recentment visitaren alguns membres de la nostra Entitat, passant per alguns indrets que ja havien estat castigats pel foc. Es molt lamentable que per la incúria o irresponsabilitat d'algú es puguin malmetre els paisatges captivadors de les riberes del Gaià.

(Els articles reflexen només l'opinió de llurs autors)

President: Antoni Llurba Direcció Circular: Xavier Capdet Secretari: Xavier Salleras

XXIV Marxa Nocturna d'Orientació

La nit del 4 al 5 del propassat juliol es celebrà aquesta cursa organitzada per la Delegació de Gràcia de la U. E. C., i que es desentrotllà per la regió del Montseny. La sortida es donà al poble de Sant Esteve de Palautordera, seguint cap a Can Rovira, Can Sota, Can Santana, Can Traveria, Can Lari i Estació de Palautordera.

L'A. E. Talaia hi participà amb quatre equips. En la cruïlla de camins avans d'arribar a Can Lari, es produí una despistada general que influí notablement en la classificació. Dos equips nostres quedaren decalificats, i la collita de punts per als altres, resultà exuberant.

Classificació dels equips de l'Entitat:

Classif.	Dorsal	Equip	Punts
8	31	L. Daviu - Blanca F. - A. Garcia	117
18	69	J. Planas - Roser M. - M. Ramon	142
19	15	C. Fabrè-F. Muntaner-H. Marquès	142

La nostra Entitat quedà classificada en 3.er lloc, amb un total de 402 punts.

II Marxa Excursionista de la comarca del Maresme

El dia 13 de setembre pasat fou celebrada aquesta cursa de muntanya, organitzada per l'Agrupació Científica Excursionista de Mataró, i a la qual, enllepolits per l'èxit de l'any anterior, participaren sis equips de la nostra Entitat. Si fóssim supersticiosos diríem que la data influí en la nostra classificació, però la veritat és que les coses no rodaren generalment bé par a tots els equips, ja que d'una seixantena que iniciaren la sortida, tan sols classificaren vint-i-sis.

La cursa s'iniciava al costat de la capella de Sant Sebastià d'Argentoña i transcorria cap a la riera de Clara, Font del Quico, Font de Clara, Ca l'Altafulla, Can Blanc, Coll de Porc, Coll de Gironella, Turó d'en Cirers, Brolla d'en Cirers, Coll de Burriac, Font Picant (dinar), Castell de Burriac i Ermita de Santa Elena d'Agell, final de la marxa.

El nom de «Brolla», que és sinònim de sotabosc o malesa, es repetia insistentment en el mapa, i a fe que el

topònim hi estava ben justificat, ja que el brossam fou la principal causa de la pèrdua de molts equips, especialment als contorns del Pas 3. Un dels equips nostres s'extravià i ja no el retrobaren fins a arribar a Vilanova. En el lloc de la Brolla dels Cirers fa poc temps es declarà un incendi, i algú marxador quedà amb una cara que semblava un natiu de l'Àfrica Central. Per postres s'averià el microbús dels nostres marxadors i hagueren de tornar en tren. ¿Es o no malèfic el dia 13?

Classificació dels equips de l'A. E. Talaia:

Lloc	Dorsal	Equip	Punts
10	47	J. Ll. Martínez - J. Virella	192
11	1	Ll. Daviu - B. Forgas	196
18	11	H. Marquès - J. Martí	250
21	8	A. Batanero - M. Bartí	274

Els equips 23 i 26 quedaren desqualificats.

L'A. E. Talaia classificà en tercer lloc amb 638 punts.